

Székely Közélet

Politikai, közgazdasági és társadalmi ujság

Előfizetési árak:
 Egész évre 50 Lel, félévre 25 Lel, negyedévre 13 Lel.
 Egyes szám ára 1 Lel.

Felelős szerkesztő:
TOMPA LÁSZLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Boulevardul Regele Ferdinand (Kossuth-utca) 14. sz.
 Telefonszám: 34.
 Megjelenik minden vasárnap.

KRÓNIKA.

Megszoktuk már, hogy mostanában semmi közdolog fölött érzett örömnk nem lehet sem alapos, sem hosszantartó. Így jártunk a Magyar Szövetség működésének megindításán való örömnkkel is, s az e tapasztalatok miatti tartózkodás mérsékelte tollunkat, mikor a múlt számunkban, röviden, a cenzura megszüntetéséről adtunk hírt.

Előérzetünk nem csalt meg. Hamarosan kiderült, hogy a cenzura megszüntetése csak látszólagos, mert a kormány az ehhez kapcsolódó rendelkezését egy csomó szigorú fenntartással toldotta meg. Ezek szerint tilos a fennálló rend, a hadsereg, a barátságos államok, s még sok egyéb ellen támadást intézni. Támadni, izgatni nem igen akar senki, azonban e kikötések, fenntartások olyanok, hogy számtalan lehetőséget, alkalmat adnak a félreértésnek vagy rossz indulatnak bárki hasonló szándékokkal való megvádolására.

Ezzel a kormány a sajtó nyakába az eddiginél is nagyobb bizonytalanság nyugét, aggodalmát akasztotta. Ilyen körülmények közt mi sem kívánhatunk mást, mint már több sajtóorgánunk: kérjük vissza inkább a cenzurát!

A kisebbségek biztosított jogai.

A középeurópai országokra kedvezőtlen kimenetelű világháború következtében Magyarország és Ausztria testéből megnagyobbodott államokra egész sorozata nehezedett az új feladatoknak. Ezek a feladatok kezdetben chaoszerű összevisszaságukban, nagyon döcögössé tették az illetékes kormányok szekerét s bizonytalaná a kormány-pálcát kezükben tartó államférfiak helyzetét.

Jugoszláviában és Csehszlovákiában még ma is nagyon zakatol az államgépezet. Pénzügyi és más gazdasági ziláltságuk mellett a legnagyobb bajt okoz a fajok harca. A fajok harca, a fajták egyesített államokban? Igen, például Jugoszláviában a szerbek az egyesítés után jöttek rá, hogy horvát fajtestvéreik nem éppen fülig szerelmesek beléjük, a bosnyákok másképp szeretnék a dolgot, a montenegróiak pedig eltorzult arccal tekintenek a szeretetteljes szerb ölelő karokra. Pont ehhez hasonló Csehszlovákia helyzete, ahol a németeken kívül a tótok s a ruthének sem tudják viszonzni a cseh szerelmi vallomásokat.

Szóval, zilált a helyzet, amely nem is tisztul meg egyhamar. Vajon miért? Azért, mert a megnagyobbodott országok államférfiai nem képesek megbirkózni a rájuk hárult feladatokkal.

Románia, amely legjobban kitolta határait,

sokkal szerencsésebb helyzetben van. Itt sem történt meg még a teljes faji összeolvadás, de kisebb az ellentét, mint a más két utódállamban. A Magyarországtól ide szakadt magyarság sem zavar vizet. Bár fájdalmasan, de nyugodtan türi nemzetközi szerződésekkel teremtett új helyzetét. Teljes bizonytalanságban van azonban a magyarság jövője felől. Nincsenek kialakulva még politikai, kulturális és gazdasági viszonyai. A politikai életben nem vett részt, hanem várakozó álláspontra helyezkedett. Ez helyes is volt, mert amíg a kormányzat az új helyzet folytán előállott zürzavaros viszonyokból ki nem bontakozott, aktív fellépésével úgy sem juthatott volna eredményre jogai és igényei tekintetében.

Elérkezett azonban már annak az ideje, hogy passzivitásából a cselekvés terére lépve, a békeszerződésben, illetve a párisi egyezményben, valamint a gyulafehérvári határozatban részére, mint nemzeti kisebbség részére biztosított jogokat magának biztosítsa. Ezért alakult volt a Magyar Szövetség, de annak működését betiltották. Megengedik-e ismét a működését és mikor, nem tudható. Éppen azért más csapásra kell terelni a közérdeklődést s a működést.

Új politikai pártot kell létesíteni, nézetem szerint „Magyar Nemzetipárt” címen, tisztán politikai feladatokkal. Minden más későbbi dolog lehet.

Programját foglalja legfőbb három-négy pontba. Ezek egyikét képezze a nemzetközileg s a gyulafehérvári határozatban biztosított jogok érvényesítésére való törekvés. Az új választások alkalmával ezekkel vonuljon be a parlamentbe képviselői által s a két millió magyarság nevében s részére ott fejtsen ki tevékenységet. Meggyőződéseim szerint, ennek lesz hatása és eredménye. Addig hasztalan minden társadalmi erőlködés.

Hogy a magyar választó közönség jó előre megismerhesse, hogy mik a magyar nemzeti kisebbség nemzetközileg biztosított jogai, közlöm itt az alábbiakban a szövetségbe lépett és társult nagyhatalmak és Románia között 1919 december 9-ikén Páriában kötött egyezményből a vonatkozó rendelkezéseket.

Ezen egyezmény bevezetése a Romániában élő kisebbségek védelmét tartalmazza, ami következőképp szól: „Románia saját jószántából kívánja, hogy a szabadság és igazságosság biztos garanciáit nyújtsa úgy a régi román királyság, mint a legutóbb átcsatolt területek összes lakóinak faji, nyelvi vagy felekezeti különbség nélkül.

Továbbá az egyezmény 1. cikke szerint: „Románia kötelezi magát, hogy ezen rendelkezések alaptörvényekül ismertetnek el, úgy hogy semminemű törvény, rendelet vagy hivatalos ténykedés ezekkel a rendelkezésekkel ellentmondásba vagy ellentétbe nem kerül és hogy semmiféle törvénynek, rendeletnek vagy hatósági ténykedésnek e rendelkezések felett nem lesz elsőbbsége.” (Magyar Békeszerződés. 54. cikk.)

Az elől említett egyezmény 2. cikke szerint pedig: „Románia kötelezi magát, hogy R. összes lakóinak részére születési, nemzetiségi, nyelvi, faji vagy vallásbeli különbség nélkül, az élet és szabadság teljes és tökéletes védelmét biztosítja.

R. összes lakóinak meg lesz a joga mindennemű hit, vallás vagy felekezet tekintetében azoknak egy nyilvánosan, mint magánjellegűleg való szabad gyakorlására, amennyiben az a közrenddel vagy a jó erkölcsökkel nem összeférhetetlen.” (M. B. 55. cikk.)

Ugyanazon egyezmény 8. cikke I—IV. bekezdései és a 9. cikkének intézkedése a következő: „Az összes román állampolgárok (ressortissants, hatóság alá tartozó) faji, nyelvi vagy vallás különbség nélkül egyenlők a törvény előtt és ugyanazokat a polgári és politikai jogokat élvezik. Vallási, hitbeli vagy felekezeti különbségek nem válhatnak hátrányára egyetlen román állampolgárnak (ressortissants) sem a polgári és politikai jogok élvezetében, különösen a közszolgálatba, a hivatalokba és méltóságokba való jutás, vagy a különféle foglalkozások és ipar gyakorlása tekintetében.

Egyetlen román állampolgár (ressortissants) sem korlátozható valamely nyelv szabad használatában sem a magán vagy üzleti forgalomban, sem vallási téren, sem a sajtó terén, sem bármilyen természetű közzétételei terén, vagy nyilvános gyűléseken. Bárha a román kormány hivatalos nyelvet fog is megállapítani, nem román anyanyelvű román állampolgárok (ressortissants) alkalmas könnyítésekben fognak részesülni nyelvüknek a bíróságok előtt szóban és írásban való használatát illetően.

Azok a román állampolgárok (ressortissants), akik ethnikai, vallási vagy nyelvi kisebbségekhez tartoznak, jogilag és ténylegesen ugyanazt a bánásmódot és ugyanazokat a biztosítékokat élvezik, mint a többi román állampolgárok. Nevezetesen joguk van saját költségükön jótékonyági, vallásos vagy szociális intézményeket, iskolákat és más nevelő intézeteket létesíteni, igazgatni és azokra felügyelni, azzal a joggal, hogy azokban saját nyelvüket szabadon használják s vallásukat szabadon gyakorolják.” (M. B. 58. cikk.)

Az egyezmény 10. cikke: „Ami a közoktatásügyet illeti, a román kormány azokban a városokban és kerületekben, ahol nem román nyelvű román állampolgárok jelentékeny arányban laknak, megfelelő könnyítéseket fog engedélyezni, hogy a népiskolákban ezeknek a román állampolgároknak (ressortissants) a gyermekei anyanyelvükön taníttassanak. Ez a rendelkezés nem akadályozza a román kormányt abban, hogy a román nyelv oktatását az említett iskolákban is kötelezővé tegye.

Azokban a városokban és kerületekben, ahol jelentékeny arányban élnek oly román állampolgárok (ressortissants), akik ethnikai, vallási vagy nyelvi kisebbséghez tartoznak, méltányos rész fog biztosítani ezeknek a kisebbségeknek amaz összegek szétosztásánál és felhasználásánál, amelyek nevelési, vallási vagy jótékonyági célokra közpénzből állami, községi vagy más költségvetésekben szerepelnek. (M. B. 59. cikk.)

A román egyezmény 11. cikkében speciális intézkedés foglaltatik, mely szerint R. állami felügyelet alatt — helyi (localis) önkormányzatot (autonómiát) engedélyez az erdélyi székelyek és szászok részére felekezeti és iskolai kérdéseket illetően. Szó szerinti szövegben ez a követ-

kező: „Románia hozzájárul abhoz, hogy a székely és szász községeknek Erdélyben helyi önkormányzatot adjon a vallás és iskolai kérdésekre vonatkozólag“.

A gyulafehérvári határozataak a romániai magyarságra vonatkozó pontjait a jövő számban fogom ismertetni. Szükségesnek tartottam és tartom ezeket azért, mert ezek ismerete nélkül hasztalan beszélünk és írunk ezekről, ha a közönség homályban van felőlük. Sz. Szakáts Péter.

A földadó-kataszter

az új adótörvények életbe léptetésével a be nem épített földbirtok adójának kivetésénél, mint a legbiztosabb és egyedüli helyes adat az igazságos megadóztatás szempontjából feltétlenül figyelembe lett volna veendő. Az új „egyeneseadó“-törvény szerint, kataszteri személyzetre — teendő hiánya miatt — szükség nincs s az más munkakörben talál foglalkozást.

Abból az alkalomból, hogy Erdélyre és Bánátra nézve a nagy költséggel, gondnal és sok évi céltudatos munkálkodással megteremtett kataszteri munkálatok félretételét elhatározták: Mántó Miklós kolozsvári központi kataszteri felügyelő „emlékirat“-tal fordult a központi kormányzathoz. Az emlékirat szerzője nálunk is ismert egyéniség, hisz évekkal ezelőtt az itteni pénzügyigazgatóság kataszteri ügyosztályának volt vezetője.

Az „Emlékirat“ egy, a szakmáját teljesen értő, komolyan gondolkodó agy munkája. Ismerteti a kataszter keletkezését, annak fejlődését, kimutatja, hogy annak fenntartása, sőt a régi királyságban leendő bevezetése is nemzetgazdasági, igazságszolgáltatási, statisztikai és harcászati szempontból is megbecsülhetetlenül szükséges. Összehasonlítást tesz az 1885 évi XXII. magyar t. c. rendelkezése alapján létrejött jövedelmi kataszter és az 1921 évi egyeneseadó-törvények alapján megszületendő érték-kataszter közt s kimutatja, hogy míg a jövedelmi kataszter csak a föld hozadékára van tekintettel, addig az érték-kataszter az ingatlanok értékét állapítja meg. Az érték-kataszternek a mai közlekedési és gazdasági eszközök, a termés gyorsabb és biztosabb értékesítésének figyelembe vétele mellett több jogosultsága van, mint az érték-kataszternek s a kataszteri munkálatok által nem a föld tiszta jövedelmét kell csupán kitudni, hanem annak valószínűsített értékét, úgy, amint az a helyi viszonyok összehatása alatt önmagától megállapított, illetőleg megállapítható.

A jelenleg folyamatban levő, illetve legtöbb helyen már befejezést nyert becslések, melyek az újonnan kivetendő adók kivetésének alapjául fognak szolgálni, sehol az érvényben levő katasztert, a község kataszteri osztályozását figyelembe nem vették. Letarolt, sok helyen hóval borított mezők futólagos megsejtelése alapján történt a megállapítás, hogy ebben s ebben a községben van-e első osztályu birtok, illetve mely osztályban mily összeget tesz ki művelési ágak szerint a tiszta hozadék. Természetes, hogy ilyen becslés mellett igazságos és megnyugtató adókivetés el sem képzelhető, mert ha meg is van állapítva községenként és osztályonként a tiszta hozadék, még akkor is hátra van az, hogy minden egyes parcella a megállapított 6 osztály valamelyikébe beillesztessék. Mi részünkről másképp adókivétést, legalább is az igazságot megközelítő adókivétést elképzelni sem tudunk. S most már, ha felvetődik az a kérdés, mibe kerül az államnak az eddigi becslési eljárás, minő időpocsékolásba és kiadásba kerül a sok-sok ezernyi felebbezés elsőfokú elbírálása, minő költségekbe s időbe kerül a felebbezés tárgyalására beidézett érdekelteknek a nem helyes alapon való becslési eljárás, önkéntelenül fölmerül az a kérdés: nem lehetett volna ezt az egész eljárást a kapcsolt részeken egyszerűsíteni azzal, hogy a már meglevő kataszteri adatokat figyelembe véve, ezen adatok felhasználása mellett lett volna a be nem épített földbirtokok adója is kivetve, hiszen már az 1921 évi egyeneseadó-tör-

vény 5. fejezetének d) pontja is kimondja: „azon vidékeken, amelyeken szervezett kataszter van, figyelembe fognak vétetni a kataszternek a terjedelemre és osztályozásra vonatkozó adatai, amennyiben ezen munkálatok nyilván vannak tartva s a becslés ezek alapján fog eszközöltetni a kiterjedésre vonatkozó más nyilatkozat nélkül“.

Amikor holt bizonyossággal tudva van az, hogy Erdélyben és Bánátban a nyilvántartás általánosságban pontosan van vezetve, igazán rejtély előttünk, hogy miért nem ezek az adatok vétettek a becslésnél figyelembe.

Ide vergál Mántó kataszteri főtisztviselő „emlékirata“, a melyben a kormányt a kataszternek az új adókivétési munkálatoknál való fontosságára figyelmezteti, s kéri, hogy mint feltétlenül szükséges hivatali szerv, a földadó nyilvántartás megtartassék, sőt a regátban, a hol a földadó-kataszter és hitel-telekönyvek még feltételezve nincsenek, mint más kulturállamban, rövidesen készíttessenek el.

Az Emlékirat mindenestre értékes munka, s ha az illetékes helyen figyelembe vétetik, ha a be nem épített területek adója a kataszteri adatok figyelembevételével fog kiróvatni, csak megnyugvást kelt föl a lelkekben, s a felebbezésekkel felmerült idő és pénzpocsékolásnak egyszer s mindenkorra vége lesz. V-6.

Az ipartestület

alakításához e lap január 7-iki számában Varró Elektől cikk jelent meg, melynek tartalmából következtetve megállapítható, hogy az alakítást tervezők részéről kértett fel erre. Mélyen tisztelt Varró ur, nem gondolja-e, ha tisztán csak a magyarságot akarja a testület által faji szempontból egy akolba terelni, azt nem fogadhatjuk el annak érveit, hogy az vezérelte cikke megírásában. Hisz egy ipartestület nem lehet faji érdeket szolgáló intézmény. Azonban, mielőtt eljárásunk lényegét a cikkirő urnak előadnók, előre bocsátjuk, hogy ezt csak a közvélemény felvilágosítására tesszük, hogy ennek alapján bírálhasson és ne gondolja azt, hogy a mi téves magyarázatunk után „dültek be“ (cikkirő saját kifejezése) azok, kik a testület alakítása ellen kibocsátott ívünket aláírták. Mi a nyilvánosság nélkül akartuk barátságos uton meggyőzni a szervező iparostársakat arról, hogy a tervbe vett testület főként nem kis városra való, de sikertelenül, mert nagyobb részt azt hangoztatták, hogy saját kezdeményezésükkel nem kerülhetnek ellentétbe és az utóbbi időben már ellenséggé váltak. Most már oda fejlődött ügyünk, hogy azt a köz érdekében teljes nyíltsággal kell feltárnunk.

Nézzük csak, hol érvényesülhet valamennyire az ipartestület intézménye? Ott, hol a segítők száma legalább még egyszer meghaladja a munkaadók számát. Miért? Mert a szervezett munkásság bér- és jogharca esetén a munkaadók is szervezeten védekezhetnek. De itt 350-400 iparos alig 30-40 segítőt foglalkoztat s ezekből is 18 bent lenne a békéltető bizottságban, ezért ugyan nem érdemes olyan nagy költséggel (évi 12,000-15,000 leu) testületet fenntartani. És a segítők számához mérten az esetleges surlódások kiegyenlítésére a most fennálló iparhatóság sokkal megfelelőbb, mert jogi tudásánál és bírói tapasztalatánál fogva teljes megnyugvásra ítélkezhetik és mindennap rendelkezésre áll, míg a testület békéltető bizottsága egy héten legfeljebb egyszer, ha össze ülne s így ennek bevárásáig a munkaadó terhére sétálna a segéd. Az ítélkezés pártatlansága szempontjából is helyesebb az iparhatóság, lévén kis városunk iparossága rokoni és baráti viszonyban egymással.

Mi okozta, hogy ellenpárt alakult? A múlt télen aláírtunk egy alakuló közgyűlést egybehívó, de nem egy kész alakulatot kimondó ívet, aláírtuk, hisz örvendtünk, hogy kezdünk a természetes fejlődés felé tartani s valahára fegyelmezett iparosok is lehetünk. És vártuk a közgyű-

lés napját, mely hivatva lesz a tervbe vett testület elérhető előnyeit és részletes kötelezettségeit ismertetni. Ezek után merült volna fel az a kérdés is, hogy akarja-e a város iparossága a testület felállítását vagy nem. Ezek helyett mi történt? Falragaszon hirdették az alakuló és alapszabály-elfogadó közgyűlés megtartását, melynek tárgysorozatáról a beavatottakon kívül a nagy többségnek fogalma sem volt s így nem is készíthetett, hogy a tárgyhoz érdemlegesen hozzá tudjon szólni. De a tervező iparosok reá készültek az esetleges ellenvélemény elnyomására, mert 10 perc időt engedtek a hozzájárulásra, melynek alapján az első ellenvéleménytől beszéde kezdetén megvonták a szót s az egész gyűlés nagyobb részt nem oda illetékes elemek vitaközvetésével folyt le s így a tervezők akarata sikerült, mert az alapszabály elfogadatot, ha elfogadottnak lehet minősíteni egy olyan határozatot, mely nem illetékes egyének részvételével és rábeszélésével jött létre.

Ha közérdek az, hogy bizonyos testület létre jöjjön, akkor az is közérdek, hogy azt egy nagy csoport, mely szintén bekényszeríthető a testületbe, nem látja célszerűnek akár annak iránya, akár az iparosságra háramló fizetség miatt. Tehát közel 200 iparos nevében kérjük, hogy az arra illetékesek hívjanak tisztán a képzéshez kötött iparosokból nagygyűlést, melyen részletesen ismertessék meg az alakítandó testület kötelezettségeit és esetleges előnyeit, mely után titkos szavazás döntsön a testület sorsa felett, mert főként a törvénynek nem lehet célja, hogy egy nagyon is bizonytalan kénszertársulásba engedje tömörülni városunk iparosságát. Varró Elek urat, ki már beavatkozásával vétett a tisztán iparosokat érdeklő szabad vélemény megnyilvánulása ellen és a testület megalakításán fáradozó iparos társainkat felhívjuk, ha az eddig működésben levő ipartestületek eredménytelen munkájáról meg akarnak győződni, nyissák fel a jogi lexikon IV. kötet 374. lapját, melyen szó szerint a következők vannak írva: „Az iparosok azért idegenkednek az ipartestületek alakításától, mert az általános ipartestület mai szervezetében nem képesek tagjai közös anyagi érdekeiket előmozdítani, bárha ez volna az ipartestület elsőrendű feladata, de eddig semmi eredményt felmutatni nem tudott.“

Remélem, ezt sem Varró Elek ur, sem pedig az alakulást akaró iparostársaink megcáfolni nem tudják. S így ajánljuk, mondjanak le az ipartestület erőszakos keresztül viteléről, ne pazaroljuk erőnket ok nélküli torzalkodásra, hisz meglelt, tapasztalt iparosok vannak az alakulás ellen sorainkban, akiket félrevezetéssel nem lehetett volna aláírásra kapni, nyajtsunk békejebbet és ami elérhető ipari cél van, mindent keresztül vihetünk már az ipartársulatok kebelében is, azon jelszóval, hogy szeresd felebarátodat, mint önmagadat.

Azok az iparostársak pedig, kik úgy tudják, hogy félre lettek vezetve és annak a hatása alatt írták alá az ipartestület megalakítását ellenző ívünket, nevüket törölthetik annál az egyénnél, kinél aláírták. Azokat pedig, kik ívünket meggyőződésből írták alá és azokat, kikhez nem voltunk ívünkkel, de szintén ellenszói az alakulásnak, tisztelettel kérjük az egybehívandó iparosgyűlésen megjelenni el ne mulasszák, mert a következőkért magukat tehetik felelőssé.

Tübben az ipartestület ellenzői közül.

Nem vagyunk pártolói semmiféle gondolat agyonütésének. Sőt az a nézetünk, hogy minden szabadon nyilvánított vélemény — ha egyébként az a korrektség és izlés határai közt marad — kiindulása lehet sok hasznos megvitátásnak és ebből eredő okos cselekedetnek. Ezért közöltük fenti nyilatkozatot is, melyhez azonban a következő megjegyzéseket fűzzük.

Mi az ipartestület megalakulását — ha az kellő megértés és egyetértés alapján történhetnék — hasznosnak és kívánatosnak véljük, úgy amint azt az eszme felvetésének kezdetén magunk is, később, alapos és logikus cikkeinkben, Nagy János és Varró Elek kifejtették. A mostani

időben minden olyan tömörülést, mely az erők egységesebb és fokozottabb kifejtésére ad lehetőséget, általában indokoltnak látunk. Olyan érvekkel helyteleníteni a testület megalakulását, hogy az iparosság itt egymással többnyire rokoni vagy baráti viszonyban áll, egyáltalában nem vall az ellenérvek tulságos nagy bőségére, sem alaposágára. Hát máshol nem ugyanaz-e a helyzet? Mondjuk, például: a közeli Székelykeresztúr, hol az ipartestület már évek óta megelégedésre működik, s amint halljuk, éppen a múlt hetekben vásárolt telket 50 000 leuért egy iparos-otthon felállítására. Végül most bonyolodni annak a megvitatásába, hogy annak idején a testület megalakításának tervéről a megjelentek többségének nem volt fogalma, s az alakulás kimondása nem volt szabályszerű, legalább is olyan idejét mulasztó és meddő dolog, mint amily furcsa a szólás és örendelkezés szabadsága mellett kardoskodó cikkben azt állítani egy komoly és érvekkel támogatott másik cikk szerzőjéről, hogy az vétett a szabad véleménynyilvánítás ellen.

A szerkesztő.

HIREK.

Január 13.

A polgármesteri hivatal átadása.

Szakáts Zoltán polgármester lemondása folytán a vármegye új prefectusa a polgármesteri teendők végzésével — utólagos belügyminiszteri jóváhagyás reményében — ideiglenesen Negrutia F. Emil városi I. tanácsost bízta meg. Intézkedésére f. hó 11-ikén, szardán délelőtt 10 órakor az alispánt helyettesítő Biró Dénes vármegyei főjegyző a városházán megjelenve, a hivatal formális átvétel-átadását fogatosította. A távozó polgármester, ki felmentését már meg is kapta, ugyanakkor bucazott el a városi tisztviselői kartól, melynek szeretetét és köszönetét Negrutiu polgármester-helyettes tolmácsolta. A Szakáts Zoltán lemondásával kapcsolatban elterjedt hírekkel szemben, örömmel közölhetjük, hogy a volt polgármester továbbra is állandóan városunkban marad.

Halálozás. Kiss Dani, nyug. államvasuti főfelügyelő 58 éves korában, Budapesten hosszas szenvedés után december hó 18-ikén elhunyt. A kiváló főtisztviselő ide való származása és így e városban sokan ismerték. Halálhírére sokan fordultak őszinte részvétükkel itt lakó öreg és özvegy édes anyja felé, ki benne egyetlen gyermekét, támogatóját veszítette el.

Lukács Károly 62 éves korában, f. hó 10-ikén, Székelyudvarhelyen elhalt. A derék iparos-polgárt nagyszámú rokonság gyászolja.

A közigazgatási bizottság január havi rendes ülése, melynek megtartása f. hó 10-ikén lett volna esedékes, a kormány és az ezzel kapcsolatos prefectus-változás miatt, ez alkalommal megtartható nem volt, illetve elmaradt. A legközelebbi ülés, előreláthatólag, február hó 10-ikén lesz, mikor a két ülésre való anyagot a bizottság együttesen fogja letárgyalni.

Az 1900-ik évben született besorozott ifjaknak, február 1-én be kell vonulniok s e hó 15-ig át kell vonniok behívójukat a rendőrségen. Ezen rendelet kiterjed az 1898—99-ben született ifjakra is, akik idáig fel voltak mentve.

Az Isten fizesse meg! Tamás Lajos nyug. megyebíró ur 300 leut adományozott szükségben szenvedő intézetünknek. Az ilyen jó szívvvel befektetett tőkének drága kamatját fogja egykor az Ur bőkezűen visszafizetni. Ugy legyen! Zárdafelelőnk.

Az Arany János irodalmi estély, amelyet január 22-re tervezett a rendezőség, a színházterem elfoglaltsága miatt január 21-én (szombaton) lesz, este 8 órától. Az estély műsora. Nyitány: cigányzenekar. Arany költszetét ismereti: Biró Sándor tanár. A felolvasás keretében előadják: 1. Epilogus: Tamás Lenke. 2. Toldi-ból részlet: Németh A. 3. Tetemre hívás élőképpel, szavalja: Z. Sebes József. 4. Arany-népdalok. Éneklő a Székely Dalegyet vegyeskara. 5. Toldi szerelméből részlet: * * *. 6. Leteszem a lantot. Vass Magda. 7. Fiamnak. Révay Györgyné. 8. Arany-

dalok. Éneklő Bodrogi Balázs cigánykísérettel. 9. Pázmány lovag. Szavalja: Nagy Elemér. 10. Tengeri hántás. Élőképpel, elmoudja: Szomesán László. Az élőképeket Spanyol Pál és Haáz Rezső tanárok rendezik. Tekintettel arra, hogy az egész jövedelem a munkaképtelen szegények segélyezésére fordítatik és a gazdag programra, a belépti díj 8, diák-jegy 2 leu lesz. A közönség szíves figyelmét ismételtel felhívjuk az estélyre.

Megint megjelenik a Székely Szó.

Csak a múlt számokban emlékeztünk meg a lelkes és derék Szini Lajos szerkesztésében, Gyergyószentmiklóson megjelent „Székely Szó” megszűnéséről. A szünetelés rövid ideig tartott, mert, amint most örömmel értesülünk, a lap legközelebb egy ujonnan létrejött részvénytársaság kiadásában ismét meg fog jelenni. Az új részvénytársaságot az a meggyőződés vezeti, hogy Gyergyószentmiklós és vidéke nem nélkülözhet egy a közérdekért tisztességes eszközökkel harcoló sajtóorgánumot. A „Székely Szó” ezután is multjához hű szellemben fog megjelenni és pedig hetenként kétszer, hétfőn és szombaton. A lap felelős szerkesztője, T. Imets Béla, a kiváló székely író lesz s tárgyalásokat folytatnak Szini Lajossal a lap főszerkesztőjéül leendő megnyerése céljából.

Az adókövetést megelőző becslési munkálatokat Székelyudvarhely városra nézve f. hó 25-ig meghosszabbították. A pénzügyigazgatóságunk mai számunkban közzétett hivatalos hirdetménye éppen erre vonatkozik. Még régebben kapott értesülésünk szerint, az adózók által adandó vallomási izek beadásának idejét általánosságban is meghosszabbították f. hó 20-ig. Idegen államokban lakók részére a határidő febr. 15-ike.

Egyházi estély. A református egyház Ifjúsági Egyesülete által 1922. január 15-ikén, vasárnap délután 5 órakor, a kollegium imatermében rendezendő egyházi estély műsora a következő: 1. Közének: T. Imets Béla. 2. Zolt. 1. vers. 2. Örökélet. Szabolcska M. költeménye. Szavalja: Kovács Perzsi. 3. Zongoraszó. Előadja: Hargita Beatrix. 4. Felolvasás. Tartja: Gönczi Lajos főgondnok. 5. A bűnbánó, „Rinaldó” dalműből éneklő: Nagy Irma, zongorán kíséri: Gensthaler Hilda. 6. A koldus. Ábrányi Emil költeménye. Szavalja: Mester József. 7. Zanzó. 8. Közének: Erős várunk. 47. Uj ének. — Belépti díj nincs, önkéntes adományokat, a fűtés és világítás költségeire, köszönettel fogadják. Bemutat az új kollegiumból. Az estély rendezői: Imre Nelli, Ferenczi Bőske, Csépi Gergely, Jeszenszky Árpád.

A szombatfali gazdakör f. hó 6-án tartotta meg évi közgyűlését, a tagok élénk érdeklődése mellett. Gellérd Lajos elnök beszámolt a gazdakör múlt évi ténykedéséről s jelentéséből kitűnt, hogy a gazdakör legnagyobb gondja egy „Népház” tétő alá juttatása. A fiatalabb gazdak a nagygyűlés alkalmával felajánlották, hogy ez alap javára gyakori színelőadást, avagy mulatságot rendeznek, mely ajánkozást a kör örömmel fogadta. E szép cél érdekében kívánatos lenne, hogy a kör minél több új taggal is szaporodjék.

A Polgári Önképzőkör f. hó 10-ikén, hosszabb szünetelés után ismét megtartott, rendezkeddi fillérestélyén szép számú közönség gyűlt össze, mely jól mulatott és a szereplőknek hálás volt a nyújtott szórakoztatásért. Az estély legterjedelmesebb száma Embery Árpád tanár szabad előadása volt. Hol komoly, hol derűs formában csevegett a háború utáni általános helyzetről, a kereső és biztos existenciák megfoghatóságáról és a mai férjhezmenendő lányok emiatti szomorú sorsáról. Meghatott és megszívelni való szavakat mondott a repatriálni akarók jövőjéek kilátástalanságáról, s e miatt mindenkit a lehetőség szerinti ittmaradásra biztatott. Az előadást a közönség tetszéssel hallgatta. Sikert aratott a cigányzenekar megelőző nyitánya, majd Leiber Jucika és Cséndör Jenő csinos táncduettje. Costea József szépeu hegedült, Szabó Judith igen hatásosan szavalt. Kedves és kellemes volt Gensthaler Hilda éneke, s derűtséget keltett Looz Irénke és Péter József dialógja. A következő, 17-iki fillérestély műsora a következő: 1. Nyitány 2. Felolvas: Sárosy Károly. 3. Szaval: Vajda Margit. 4. Énekel: Rijk Sándor. 5. Pali bácsi bögzik. 6. Énekel: Tomcsa Klementin. 7. Dániel ne bögj. Előadják: Nagy Bertuska és Pásztor Ferencz. Rendezők: Gensthaler Hilda, Kassay Ila, ifj. Kassay József. Pályajegy előre váltható a Könyvnyomda r-t-nál; ára 30 leu.

„Harangszó” címmel Székelykeresztúron a múlt hónapban ref. egyházi folyóirat indult meg, mely a téli hónapokban (december, január, február és márciusban) havonta kétszer jelenik meg. A kezünkbe került számból kivehetőleg, a lap komoly irányban és nívósan van szerkesztve s e tekintetben a jövőre is garanciát nyújt a főszerkesztő Csia Kálmán, s a felelős szerkesztő Nagy

Lajos egyénisége és hivatottsága. Egyes szám ára 1 leu 50 ban. Szerkesztőség és kiadóhivatal a székelykeresztúri lelkészi hivatalban van.

Garázdálkodnak a farkasok. A múlt hét végén nagy erővel fellépett hideg idő az elszaporodott éhes farkasokat több helyen a falukba is bekergette. Igy 9 ikére, hétfőre virradó éjjel Rugontalván, közvetlenül a falu mellett garázdálkodtak, az ott levő juhnyájra törtek rá s többet összetéptek. Az egyre szaporodó dúvadakra tekintettel, jó volna, ha végre minél több megbízható vadászembernek adnának fegyvertartási engedélyt s egyuttal több hivatalos hajtóvadászatot is rendeznének.

A Napkelet január 15-iki száma szokatlanul érdekes tartalommal jelent meg. Anatole France titkára Kemeri Sándor érdekes közleményt írt a Nobel-díjas regényíró olaszországi tartózkodásáról. Orosz Ede magyar aktuálisok kapcsán mutat rá a visszájáró történelem tanulására Kemény Gábor szenzációs tanulmányt írt Rousseau szerelméről. Weisz Sándor a szidokérdés aktuálisait fejtegeti. Négy város képzőművészeti kiállításának kritikai méltatására is kiterjeszkedik a „Napkelet” és számos más időszaki témára, melyek különbözőképpen foglalkoztatják a közvéleményt. Novellával Nyirő József, Sipos Domokos, Meltér Károly és még többen szerepelnek. Számos vers, figyelőrovat teszi a számot nívósá.

A Vármegyei Gazdasági Egyesület f. hó 21-ikén, szombaton, d. e. 10 órakor az Udvarhelymegyei Takarékpénztár helyiségében választmányi ülést tart, melyre a választmány tagjai meghívotnak. Tárgyak: A crieturi bikadijzás és vásárra vonatkozó előkészületek. Az alapszabályok módosítására vonatkozó indítvány. A tavaszi közgyűlés idejének és tárgysorozatának megállapítása. Folyó ügyek. *As elnökség.*

Egyházi adókövetés. A református egyház keblai tanácsa az 1922. évi egyházi adót január 15-iki, vasárnapi ülésében állapítja meg. A kivetési lista 15 napon át a lelkészi hivatalban tekinthető meg, s felebbezésnek is ezen idő alatt van helye. Jóllehet a kivetés az előző évi alapon fog megtörténni és emelés nem lesz, az adózó közönségnek mégis érdekében áll, hogy adóját megtekintse, mert a felebbezési határidőn túl, jogorvoslatnak nincs helye. *A lelkészi hivatal.*

Gagyhy Lajos ur Etéden az újév alkalmából a „Székely Közélet” mult számában közölt elismeréséért és meleg hangu üdvözléséért fogadja leghálásabb köszönetemet s kérem, hogy szíveskedjék ezt s viszont b. u. é. kívánatomat tolmácsolni a vezetése alatt sikeresen működő nagyérdemű gazdakörnek is. Etédnek a gazdakörben tömörült értelmes gazdaközönsége vezető derék elnökeinek köszönetét, hogy a haladott kor színvonalára emelkedett s kivívta ezzel magának a közéletismerést. További sikereket kívánunk. Ernyedetlen közö: munkái jutunk szent céluukhoz közelebb. Meleg üdvözléssel *Ss. Szakáts Péter.*

Méhészeti Közlöny — Székely Méhész. Az erdélyrészi méhészegyesület igazgató-választmánya a mult hónapban úgy határozott, hogy — tekintettel a magas nyomdai költségekre — az előbb Gál Imre, majd dálnoki Paál Lajos szerkesztésében megjelent hivatalos lapját, a Méhészeti Közlönyt, mint önálló lapot tovább nem jelenteti meg, azt csupán mint az Erdélyi Gazda mellékletét (havi 2 oldal terjedelemben) fogja kiadni. D. Paál Lajos szerkesztő s megkeresés következtében, lapját, mely a Méhész-egylettel való együttműködés előtt is már Székely Méhész címen megjelent, ez utóbbi címen ezentul is, havi 16 oldal terjedelemben fogja megjelentetni. A lap előfizetési ára egész évre 40, félévre 20 leu. Szerkesztőjének hivatottsága, szakértelme, lelkes munkatársi gárdája, melyben Kádár Elemér mellett Gál Imre is tovább is ott szerepel, indokoltá teszi azt a bizalmukat, hogy a lap a székely méhészet ügyeinek, érdekeinek ezután is érdemes szószólója, istápolója lesz.

Fest, tisztit: SCHMITZ Odorheiu-Székelyudvarhely.

1922. január 1-én új előfizetést nyit a **Színház és Társaság**, Erdély egyetlen nagy, képes színházi és művészeti lapja, mely a társaságok életével is foglalkozik. 40 oldalon jelenik meg minden vasárnap a Színház és Társaság, 25 30 eredeti fényképpel és rajzzal. Megjelenése eseményt jelent a hölgyek számára is, mert külön kozmetikai rovata, melyet kiváló nő és férfikozmetikusok írnak, a szebbik nem tanácsadójaul szolgál. Aki január 1-től legalább 1/2 évre előfizet, megkapja a Színház és Társaság ez évi, valamint a multévi óriási terjedelemben megjelent gyönyörű karácsonyi albumát. Stessen előfizetni a kiadóhivatalban Cuij-Kolozsvár Str. Juliu Mauu 6. Előfizetési díjak 1/4 évre 35, 1/2 évre 70, egészévre 140 leu. Ugyancsak új előfizetést nyit a fenti összegek mellett, január 1-én az ugyanabban a kiadásban megjelenő Tükör is, mely minden pénteken jelenik meg szenzációs tartalommal; minden számában 20—25 érdekes riportot közöl, melyek mindenike a lap nevéhez méltón tükör-i vissza a társadalmi élet ferdeségeit, de élénken foglalkozik az ország politikai életével is. Minden nagyobb városban tudósítója van ennek a kitünően szerkesztett s nagy népszerűségnek örvendő riportlapnak.

Versenyárgyalási hirdetés. A helybeli államépítészeti hivatal a kolozsvári közoktatásügyi államtitkárság, 32495-1921. sz. intézkedése folytán a felsőbaldogfalvi állami iskola épületének javítására versenyárgyalást hirdet, mely f. évi február 4-ikén 10 órakor a hivatal helyiségében fog megtartatni. Az ajánlati összeg 5% a pénzben vagy óvadékképes értékpapírban leteendő. Utóajánlatok figyelembe nem részesülnek. Részletesebb feltételek az államépítészeti hivatalnál megtekinthetők.

Megfagyott nő. A múlt hét vége felé egyszerre rendkívüli hideg köszöntött ránk, mindenfelé nagy havazásokkal. A hasonló kíméletlen idő, rendes szokása szerint, megköveteli a maga 1-2 áldozatát is. F. hó 6-ikán a csendőrség járőrei a kisbaconi határban egy megfagyott fiatalabb nő ruháját találták meg. Jelentést tettek, mire az oklándi körorvos a hivatalos hullaszemlért megtartotta. A szemle alkalmával megállapították, hogy a szerencsétlen nő Rab Rozália nagybaconi lakos, kin erőszakos bűncselekmények semmi jele sem volt, pusztán a nagy hidegnek esett áldozatául.

KÖZGAZDASÁG.

Némelyik gazdakörnél előfordult, hogy a Barázdát avagy a Székely Közéletet visszaküldötték azzal a megjegyzéssel, hogy nincs szükség rá.

„A betű öl” tartja a közmondás, de csak akkor öl, ha fércmunkát, istentelen tanokat hirdető olvasmányokat olvasunk. Említett lapok gazdasági és társadalmi témákat tárgyalnak — ezek olvasása szükséges és hasznos, miért a Földmives Szövetség ez uton is figyelmezteti a gazdaköröket, hogy a hol az anyagi viszonyok megengedik, a Barázdát, a Magyar Népet és Székely Közéletet rendeljék meg.

Felhívjuk mindazon gazdaköröket, melyeknél még eladás céljából naptárak vannak, hogy azok árát, illetve a megmaradt példányokat a központi irodába szolgáltatassák be, s ott a hol még szükség van naptárra a mennyiséget tudassák. Nagyobb számú példány megrendelése esetén most már az ezután küldendő naptárokról árkedvezményt nyújthatunk.

A múlt keddi piacon buza = 50-58, törökbuza = 44-46, zab = 20-24, árpa = 38, burgonya = 10-12 leu áron kelt el vékánként.

Budapesti kereskedők a múlt napokban jobb minőségű ökrök elsúlyának kilogramját 7-7 50 leuért vásárolták. Mindazok, kik a budapesti Mauthner cégtől gazdasági, vetemény, avagy virágmagvakat szándékoznak rendelni, rendelésüket a Földmives Szövetség útján megtehetik. V.

Kiadó: a Könyvnyomda R.-t. Odorheiu (Székelyudvarhely)

G. 2236-1921.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági kiküldött az 1881. LX. t. c. 102. § a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a cristuri kir. járásbíróságnak 1679/2-1921. sz. végzése következtében dr. Elekes Domokos cristuri ügyvéd által képviselt Boros Mihály végrehajtató javára 5000 leu s jár. erejéig az 1921 évi november hó 25 én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 2700 leura becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák, sertések, széna, ezalma és szemes törökbuza nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a cristuri kir. bíróságnak 1921. évi G. 2236. számú végzése folytán 5000 leu tőkekövetelés, ennek 1921. évi május hó 15. napjától járó 5% os kamatai és eddig összesen 774 leu 30 baniban bírósággal megállapított költségek erejéig adós házában Magyaravdrásfalva községben leendő megtartására 1922. évi január hó 27. napjának d. u. 2 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozóknak oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881: t. c. LX. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzbeni fizetés mellett a legtöbbet ígérőknek szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglalták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881: LX. t. c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Cristur, la 4. Januarie anul 1922.

Lőrincy, bírói kiküldött.

Szentegyházfaluban, az Ajvász János telkével átellenben fekvő üres beltelek eladó. Értekezhetni Dr. Jodál Gábor ügyvédnél.

Administrația financiară Odorheiu.

No. 14.825-921.

Publicatie.

Administrația financiară Odorheiu, aduce la cunoștința generală, ca lucrările comisiei de evaluare din orașul Odorheiu au fost prelungite până la 25. Ianuarie c.

Odorheiu, la 11. Ianuarie 1922.

Németh administrator financiar.

Valódi kis- listón főzött szilvapálinka

kapható a szombatfalvi vashid mellett, Str. Printul Mircea (Petőfi-u.) 38. sz. alatt

LEBOVITS GÉZA

vegyeskereskedésében olcsó gyári raktári áron, ugyazintén a legjobb Szőlősi-féle finomított szesz, tea-rum, fenyővíz, finom likörök és gyümölcs-pálinkák, *** Cognac. A vevőközönség szives pártfogását kéri

Lebovits Géza.

Gyógyfürdő!

FERNENGEL gyógyfürdője ezentúl jól befűtve, további intézkedésig, hetenkint péntek, szombat, vasárnap és hétfőn egész nap nyitva van.

Tyukszemvágás-pedikűr!

Minden pénteken egész nap és szombaton délelőtt, Hagenauer József, ki több nagyvárosi fürdőben mint tyukszemvágó és mult évben a szovátai fürdőben volt alkalmazva, a t. közönségnek rendelkezésére áll. A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri

tisztelettel: Fernengel Gyula.

Eladó cséplőgarnitúra.

Egy 8 HP. Bens gyártmányu benzinnemű motor és Umrah-gyártmányu, fogasrendszerű, 720 mm. dob-szélességű cséplőgép. Értekezni lehet: Str. Horia (Kornis-u.) 25. szám alatt.

Uj műhely!

Uj műhely!

Ha olcsón és jól akar dolgoztatni, úgy keresse fel

BALÁSI ERNŐ kárpitós-műhelyét

Bulev. Regele Ferdinand (Kossuth-u.)
..... 43. szám alatt.

Elvállalok angol bőr-, szalongoarnitúrákat, ebédlő, heverő kis diványokat, matracokat, függönyözést, lakásberendezést, rolettázást, csomagolást, paplankészítést stb. minták és rajz szerint.

Uj műhely!

Uj műhely!

Szabó Károly

Odorhei-Székelyudvarhely Píafa Printul Carol (Kökerezst-tér) 2. szám alatti borpincéjében :: ::

Kitűnő erdélyi fajborok

kaphatók literenkint 10, és 11 L.,
fennebb, nagyban és kicsinyben.

Kész hálószoba és konyhabutorok állandóan kaphatók: BURGKARDT GYULA műasztalosnál Str. Vasile Alexandri (Tibád-u. 7 sz.

Barcsay Károly

női- és férfidivat üzletébe

megérkezett a legjobb régi minőségű szövő gyapott és cérna fonál. — Nagyban is árusítom.

Eladó ház. Bul. Reg. Ferdinand (Kossuth-u.) 109/a. szám alatti ház és beltelek eladó. — Cim megtekinthető a kiadóhivatalban.

Özv. Jeszenszky Jánosné Székely Gazdak Szövetkezete fiók

Utóda

mezőgazdasági gép, termény, borkereskedése ajánl

Szecskaavágókat, tengeri morzsolót, szóró rostát,

Bor, rum és liqueur-különlegességeket.

1922.

Ki a beköszöntött újévet állandóan jó kedvben akarja eltölteni, italszükségletét okvetlenül a

Lapka Henrik

mintaszerűen berendezett raktárából vásárolja, a hol a következő italok állandóan a legolcsóbb gyári áron szerezhethők be:

Francia módszer szerint gyártott

valódi Andrányi pezsgő

valódi Rácürmös

valódi édes must

valódi Xüküllömenti Csányka bor

valódi Xüküllömenti Rizling bor

valódi Xüküllömenti Asztali bor

Eredeti angol Jamaica tea-rum

eredeti *** Cognac

Jó hírnevű brassói Cell-féle

Crém-likörök:

Benediktiner

Altwater

Cointreau

Cacao

Curacao

Chocoládé tojáscrem

Kávé

Griotte

Chartreuse

Amadé Améró

Marascino di Zara

Barack

Narancs

Meggyszesz

Vanillia

Gyomorrendező

Császárkörte

Köményes

Viszonteladókknak kedvezményes ár.

Tisztelettel:

Lapka Henrik

bor, szesz, édesített italok nagyraktára

Str. R. Elisaveta (Bethlen-u.)